

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Săliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumerare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VII.

Sibiiu, 11 Iunie 1905.

Nr. 24.

Expoziția Băncilor.

Lucrările pentru expoziția băncilor s'au început deja cu pregătirea și confecționarea tabelelor speciale ale singuraticilor bănci. Regretăm însă că la apelul direcțiunii Expoziției și al delegațiunii băncilor totuși au mai rămas unele bănci cari n'au trimis nici până azi datele cerute. Le rugăm deci cu insistență să grăbească cu trimiterea datelor, ori cel puțin să ne informeze de intențiunile lor, căci biroul expoziției se vede împedecat în lucrările sale, deoarece tablourile generale grafice nu se vor putea pune în lucrare până nu va avea datele dela toate băncile noastre. Timpul fiind scurt, iar lucrările ce le necesitează pregătirea expoziției băncilor multe, sperăm că băncile întârziate măcar în momentul ultim se vor grăbi să trimită datele ce li-s'au cerut.

Reforma școalelor comerciale.

Poate că în nici o țară din Europa, învățământul comercial nu s'a dezvoltat în măsură atât de însemnată ca în Ungaria și aceasta într'un interval de timp relativ foarte scurt. Se poate zice, că până la anul 1872 abia putea fi vorbă de școale comerciale în această țară, căci până la amintitul an existau cu totul două școale comerciale vrednice de acest nume și anume: școala comercială din Pesta, azi academie, și școala noastră comercială din Brașov. Astăzi însă, după trei decenii numai iată-ne nu mai puțin decât cu 37 școale comerciale superioare, cu două academii comerciale și cu o academie orientată comercială, pe lângă cari sunt a se mai adaoge un număr destul de considerabil de școale comerciale inferioare pentru băieți și cursuri comerciale pentru fete; în total — la

aparență — cu un învățământ comercial în toată puterea cuvântului. Acest progres pe terenul instrucției comerciale — dacă peste tot îl putem numi progres adevărat — a fost semnalat zeci de ani întregi de către patrioți cu multă mândrie și prezentat lumii ca o dovadă eclatantă a puterii de viață a elementului maghiar. Viața practică însă, la care patriotizmul de fraze nu poate avea multă trecere, încetul cu încetul, cu deosebire în timpul din urmă — a început să dea la iveală una câte una dintre scăderile acestui învățământ, prin constatări dureroase, după cari școalele comerciale din Ungaria nu corespund cerințelor practice, deoarece elevii crescuți de ele nu sunt și nici nu devin aceea ce trebuiesc să devină: negustori harnici și pricepuți, ori măcar spirite comerciale pronunțate cu simț pentru viața practică și trebuințele ei, ci niște funcționari, cari intrând în viața practică curând se abrutizează și devin oamenii cei mai pendenți de șeful sau institutul ce le dă de lucru. La strigătele în contra unui astfel de învățământ comercial, cei puternici n'au rămas de tot surzi ci au cercat — ce-i drept — să înlăture defectele constatate prin diverse reforme, între cari amintim pe cea din 1884 și 1885 și în fine pe cea din 1895, cea mai radicală, dar cu toate acestea de puțin folos practic. Și n'au trecut nici măcar 10 ani dela ultima reformă și iată că reforma școalelor comerciale e pusă din nou la ordinea zilei. Ea a rămas și rămâne neobservată însă din cauza serioaselor evenimente politice de cari sunt copleșite spiritele, deși de trei ani de zile se lucrează cu zor la adunarea și pregătirea materialului pentru proiectata reformă. Și fiindcă tocmai în zilele acestea conziliul învățământului comercial s'a ocupat în merit de această reformă, ne ținem de datorință s'o facem cunoscută și noi cetitorilor nostri.

Cari au fost și sunt scăderile învățământului comercial? ce defecte s'au putut constata în activitatea de trei decenii a acestor școale? ce necesitează reforma școalelor comerciale și în ce senz se intenționează a se face această reformă? vor fi întrebările, la cari vom cercă să răspundem.

*

Dacă cercetăm împrejurările între cari s'a dezvoltat învățământul comercial în Ungaria și-l asemănăm cu al statelor din apusul Europei, un fapt prea caracteristic ese la iveală și anume: pe când în Ungaria s'au înființat școale comerciale până nu există nici comerț nici industrie *) pe atunci în Anglia sau Germania de ex., cari stăpânesc lumea în privința comerțului și industriei, instituțiunea școalelor comerciale s'a dezvoltat — tocmai contrar ca la noi — din necesitățile vieții practice. Cu alte cuvinte pe când la noi s'au înființat școale comerciale, cari să creeze comerț, pe atunci în alte țări comerțul și industria au creat școale comerciale. Intre astfel de împrejurări școalele comerciale din Ungaria n'au putut să țină samă de o viață practică comercială, care nu există și n'au avut niște norme proprii de natură practică, de cari să se direcționeze în activitatea lor și astfel elevii crescuți în ele oricât de buni calculatori și contabili — corespondenți mai rari — au putut fi, ei nu s'au putut afirmă în viața practică și n'au putut creă comerț. Comerțul s'a format de sine — întru cât s'a format — și școalele și-au continuat activitatea în direcția pornită până când veni viața practică să constate, că absolvenții lor în cea mai mare parte nu-s pentru comerț și comerțul nu este pentru ei.

Firește! Pentruca școalele comerciale să poată crește oameni cu simț practic și spirit negustoresc, ar fi trebuit ca ele însăși să plutească într'o astfel de atmosferă, ca profesorii însăși să fie pătrunși de un asemenea simț și de un asemenea spirit. Dar profesorii școalelor comerciale, înființate cu duiumul, aduși — în lipsă de alții — de pe la gimnazii și școale reale toate le-au putut aveă numai spirit și sentiment pentru viața practică și comercială nu. Au putut fi buni filologi, buni aritmetici și matematici în respect mehanic, buni istorici și geografi, buni

*) Școala noastră comercială din Brașov s'a înființat însă în urma necesităților simțite de comerțul înfloritor de pe atunci. Această școală după vechime e a doua în Ungaria (deschisă la 1869) dar dacă considerăm încercările ce le-au făcut Brașovenii prin anii 30—40 ai veacului trecut pentru înființarea unei școale comerciale, atunci ei pot fi considerați ca cei dintâi în mintea cărora a răsărit ideea înființării de școale comerciale.

fizici și chimiști și în sfârșit excelenți pedagogi, dar n'au avut cum și de unde fi profesori de școale comerciale. E drept că unii dintre ei — numai unii însă — au devenit prin diligență privată buni dascăli, dar cu toate acestea între astfel de împrejurări contabilitatea și aritmetica au devenit cifre moarte pentru elevi, matematica o povară, chimia și merceologia o osândă, economia politică o fudulie și corespondența comercială o jucărie, căci la predarea și instruirea lor elevii n'au avut cum pătrunde în tainele și farmecele însemnătății și valorii practice a acestor științe. Elevii neavând cum să prindă dragoste pentru adevăratele studii comerciale, au început înșiși a le desprețui, și după ei și alții; unii în schimb și-au întrebuințat timpul și mintea pe terene de o activitate mai nobilă și numai deodată începură să resară din școalele comerciale chiar și poeți — se înțelege răi — și scriitori de drame și romane și Dumnezeu sfântul mai știe ce, cari se rușinau a spune că au terminat școale comerciale. Apucați prin birouri comerciale a fost foarte natural să se desgusteze și mai mult, căci nici acolo n'au putut prinde și înțelege farmecul și importanța vieții practice, care să-i entuziasmeze pentru muncă — fie aceea și de șablon, dar în sfârșit cinstită — și să-i impinteneze a cercă să progreseze în vre-o direcție oarecare. Aceasta este adevărata stare a lucrurilor, spusă fără nici o rezervă. O spunem deși multora nu le va conveni, o spunem cu atât mai vârtos cu cât suntem de credință, că a fi cu rezervă în spunerea adevărului însemnează a pune otravă în medicina bolnavului, spre a-i grăbi vindecarea prin moarte. Poate nime n'a caracterizat mai bine această stare a abiturienților școalelor comerciale ca un mare comersant în opinia ce și-a dat din incidentul proiectatei reforme, zicând: „Dați unui abiturient de școale comerciale ori unui funcționar comercial mai tinăr, dați-i în mână un ziar mai mare și veți vedeă că-l va deschide la știrile zilei, la informațiile senzaționale și la rubrica romanelor, pe cari le va ceti cu siguranță, dar nu se va uită și nu va ceti, căci mulți nici n'or fi știind unde se află — cota de bursă, informațiunile și rapoartele despre starea pieței, ori alte chestiuni de această natură, nu, pentrucă pentru el acele sunt fără importanță, căci nu le înțelege și n'are simț pentru ele. E o dovadă aceasta — continuă acelaș comersant — că instrucția în școalele comerciale nu e pătrunsă de simț practic și spirit comercial“.

Simțul pentru viața practică și trebuin-

tele ei și spiritul comercial, iată ce a lipsit și lipsește și azi în mare parte școalelor comerciale. Și într-o țară ca a noastră unde comerțul lipsește, unde simțul practic și spiritul comercial nu poate fi format deci de societate; unde societatea, grație unor deprinderi detestabile manifestă încă și astăzi destul dispreț față de comerț și industrie, în o astfel de țară școala comercială are o însemnată și măreață misiune. Acolo profesorii mai întâiu de toate trebuiesc să fie pătrunși de chemarea lor. Și în aceasta privință în Ungaria trebuie să constatăm că de câțiva ani încoace relațiile s'au mai îmbunătățit, căci azi sunt mai mulți profesori cu pregătiri speciale pătrunși de chemarea lor. Și dacă pe lângă aceasta vom mai considera că experiențele de până acum vor înlătura multe rele și că pentru proiectata reformă a învățământului comercial au fost chestionați și oamenii de afaceri, oamenii practici, și diferite instituțiuni comerciale, de a căror opinie pedagogii și profesorii vor ține de sigur cont, se poate spera cu drept cuvânt, că reforma actuală să fie mai succesă și mai norocoasă ca cele de până acum. Despre această reformă în numărul viitor. *I. I. L.*

Expoziția „Asociațiunii“.

O altă parte din programa expoziției Asociațiunii, asupra căreia ținem să atragem din vreme atențiunea acuzitorilor noștri, și care — după natura ei — se va putea aranja numai cu concursul cercurilor largi ale poporului nostru, este:

Sect. XVI. Vânatul și pescăritul.

(§. 41.) În această secțiune se vor expune toate armele și sculele de vânat și pescărit, obicuite la poporul român, arătându-se la fiecare obiect numirea ce i-se dă în popor. Îndeosebi se vor expune:

- arme de vânat, cu cremene, capse, etc.;
- requisite vânătoarești folosite de vânători mai renumiți;
- curse;
- fotografiile vânătorilor renumiți sau „le monumentele acestora“;
- instrumente folosite de popor pentru prinderea peștilor și păstrarea lor.

Sect. XVII. Industria minieră.

(§. 43.) În această secțiune se vor expune:

- harte și table statistice despre mine de aur, fer, cărbuni, sare, etc., lucrute de minieri români;
- scule folosite de acești minieri (cu arătarea numirei lor populare) și
- colecțiuni de produse miniere.

Pentru înzestrarea acestui despărțământ se face apel la proprietarii și funcționarii de mine români, și se invită minieri români ca să prezinte felul lor de lucrare în praxă (s. ex. spălatul aurului, etc.).

Biroul expoziției se adresează pe aceasta cale către toți aceia cari posed obiectele înșirate mai sus, să participe la expoziție. Tot asemenea roagă pe cei ce știu de existența unor atari obiecte pe la alții, să comunice aceasta biroului ca acesta să știe cui și unde să se adreseze.

Etalonul de discount.

(Fine).

Cât privește banca noastră de emisiune, urcarea etalonului de discount n'ar conduce totdeauna la rezultatele dorite, adică la conservarea fundațiunii metalice. Căci la noi și de altcum etalonul este de regulă mai urcat ca în străinătate și astfel apusul are destul prilej să-și aducă rezervele de capital, fără ca pentru aceasta să fie trebuință ca banca de emisiune să-și urce etalonul de discount. Cambiile noastre nu sunt așa de căutate în străinătate căci noi suntem de regulă debitorii străinătății și va trebui să mai treacă multă vreme până vor ajunge la importanța devizelor engleze, germane ori franceze, iar relațiile noastre cu țările producătoare de aur sunt încă de tot laxe. Pe de altă parte la noi urcarea etalonului de discount produce totdeauna mare senz, neliniște și adeseori spaimă chiar. O schimbare deasă și neașteptată în urcarea etalonului prin deprețierea prețului mărfurilor și scăderea cursului efectelor foarte ușor ar putea da naștere la crize.

Din alt punct de vedere privită însă chestiunea, la noi nici nu prea este nevoie ca banca să apeleze prea des la urcarea etalonului de discount, deoarece are mai multă libertate în cece privește emisiunea de bancnote decât de ex. banca de Anglia, care tocmai din aceasta cauză urcă etalonul când voințe să-și conserve fundațiunea metalică. Banca Austro-Ungară însă cu acoperire de 40%, care după unii s'ar putea reduce fără pericol chiar și la $\frac{1}{3}$ adică la 33% ca de ex. în România — în caz de necesitate poate să emită bancnote și în chipul acesta să satisfacă cererilor de credit. E adevărat însă și aceea, că banca nu poate să emită bancnote peste bancnote fără nici o socoteală, ci trebuie să țină cont de împrejurarea, că ele trebuiesc acoperite cu aur sau cu pretenziuni active. Va să zică banca trebuie să observe o măsură oarecare în emisiune. Căci să ne închipuim ce s'ar întâmplă dacă în loc de bancnote s'ar cere aur, care sub diverse titluri s'ar trimite străinătății pentru mărfuri sau dobândă de împrumuturi? Stocul metalic s'ar reduce continuu și banca ar putea ajunge — cece la noi n'ar fi tocmai noutate — să nu mai poată replăti bancnotele cu aur. Ultima rațiune ar fi atunci deprețierea. De aceasta împrejurare banca trebuie să țină samă și pe lângă emisiunea de bancnote să-și conducă și politica de discount cu precauțiune și dibăcie. Experiența a dovedit nu atât la noi, cât mai cu samă în Germania și Franța, că dacă banca are mână mai liberă în emisiunea de bancnote și pe lângă aceasta mai are și dibăcie în aranjarea politicii de discount, poate să evite mai ușor urcarea neașteptată a etalonului, care adeseori are urmări funeste pentru economia popoarelor.

Să reasumăm.

Urcarea etalonului de discount ca mijloc de a conserva fundațiunile metalice poate fi întrebunțată cu succes în Anglia, unde împrejurările excepționale o favorizează și unde libertatea băncii în cece privește emisiunea de bancnote este mai restrânsă. Din contră urcarea neașteptată și bruscă a etalonului în alte țări ușor poate provoca perturbațiuni și crize. În astfel de țări băncile însă se bucură de un alt favor, care le ferește a fi silite să-și urce mereu etalonul de discount. Acest favor este o libertate mai mare în emisiunea de bancnote.

După F. B.

Efectele publice.

Cele mai însemnate efecte publice din monarhia Austro-Ungară.

(Continuare).

În special trebuie să amintim la acest loc obligațiunile comunale cu premii (câștiguri) ale acestei bănci. Unele sunt cu 4% în val. de câte 100 fl. provăzute cu un număr de serie și altul de câștig. Se amortizează în 50 de ani. Dacă obligația se sortează spre amortizare pe lângă valoarea nominală se mai dă proprietarului și un bilet de câștig cu care să participe la toate tragerile ulterioare de câștig, așa încât unul și același bilet poate câștiga de mai multeori. Dacă obligația s'a sortat, la câștig i-se dă valoarea câștigului și o obligație cu care se participe și la tragerile de amortizare și la cele de câștig. Tragerile de amortizare se fac la 15 Mai și 15 Noemvrie; tot atunci și cele de câștig. Cupoanele au scadență semestrală la 1 Iunie și 1 Decemvrie. Cursul lor variază între K 130—132. Cele provăzute cu timbru austriac sunt ceva mai scumpe. Biletele de câștig K 47—52.

Cele cu 3% în val. nom. de 100 fl. = K 200. Se amortizează în 65 ani. Un număr de serie și unul de câștig. Sunt și titluri de 1000 fl. = K 2000 cari au un număr de serie și 10 de câștig. Se fac cu totul trei feluri de sortări: a) o sortare pentru amortizare, când obligațiunile se rescumpără cu val. nom. și proprietarii primesc câte un bilet de câștig. Se amortizează de douăori pe an la 25 Febr. și 25 Oct.; b) o sortare de premii à K 220. Anume pe fiecare obligație sortată conform unui plan special se poate câștiga și un premiu, dar numai odată; c) o sortare de câștiguri, la care ca și în cazul precedent asupra unei obligații respective bilet de câștig poate cădea câștig de mai multeori. Sortările de premii și câștiguri se fac de trei ori pe an, la 25 Febr., 25 Iunie și 25 Oct. Cupoanele au scadență la 1 Mai și 1 Noemvrie. Cursul variază între K 115—117. Biletele de câștig K 60—65.

6. *Scrisurile fonciare ale băncii Austro-Ungare.* Prin excepție de alte bănci de emisiune, banca Austro-Ungară se ocupă și cu emisiuni de scrisuri fonciare. Cele din emisiunile mai vechi sunt în fl.; cele mai nouă în cor. Sunt la portor, se pot însă și vinula. Aduc 4% dobândă anuală. Cupoanele sunt semestrale, 1 Aprilie și 1 Octomvrie. Amortizarea se face prin sortare în decurs de 50 de ani. Se rescumpără în valoarea nominală. Cursul variază între K 100—102.

7. *Scrisurile fonciare ale Băncii comerciale ungare pestane.* Unele cu 4½% în fl. v. a. și cor. amortizabile în 41 de ani; altele cu 4% numai în cor., amortizabile în 50 de ani. Titlurile în valori de 100, 500, 1000 și 5000 fl. resp. val. coresp. în coroane. Sunt la portor, dar pot fi și pe nume. Se sortează de douăori pe an, de regulă la finea lui Ian. și Iulie. Scadența cupoanelor e semestrală, 1 Febr. și 1 August. Cursul celor dintâiu variază între K 101—102; al celor de al doilea între K 99—100.

8. *Obligațiunile comunale cu premii ale Băncii comerciale ung. pestane.* Sunt de două feluri. Unele cu 4½% în fl. (100, 500, 1000 și 5000) și cor., amortizabile în 50½ ani și se rescumpără cu 10% premiu peste valoarea nominală. Cursul lor variază între K 107—109. Altele cu 4% în cor. (200, 1000, 2000 și 10,000) amortizabile în 50½ ani și se rescumpără cu 5% premiu peste valoarea nominală. Sortarea la finea lui Martie și Septemvrie. Cupoanele au scadență la 1 Aprilie și 1 Octomvrie. Cursul lor variază între K 99—101.

Această bancă are în circulație și obligațiuni com. fără premii cu 4%; unele și cu 3½% în fr.

9. *Scrisurile fonciare ale I. casse de păstrare patr. pestane* au o dobândă anuală de 4% în sume de K 200, 1000, 5000 și 10,000, amortizabile în 50 de ani. Se sortează de douăori pe an la finea lui Febr. și Aug. Cupoanele au scadență semestrală la 1 Martie și 1 Septemvrie. Cursul variază între K 98-50—99-50.

10. *Obligațiunile comunale ale I. casse de păstrare patr. pestane* sunt de mai multe feluri. Unele cu 4½% în val. diferite de cor., amortizabile în 50 de ani. Au scadență semestrală la

1 Aprilie și 1 Octomvrie. Cursul variază între K 100—101. Altele cu 4% în valori diferite de fl., amortizabile în 50 de ani. Cupoanele au scadență tot la 1 Aprilie și 1 Octomvrie. Cursul variază între K 97-75—98. În fine o a treia categorie tot cu 4% dar în coroane. Aceleași scadențe. Cursul însă ceva mai urcat K 98-25—99-25.

11. *Scrisurile fonciare ale „Albinei”.* Albina are în circulație trei categorii de scrisuri fonciare și anume:

cu 5% în piese de câte 500 și 1000 fl. v. a., amortizabile în 30 de ani. Scrisurile fonciare sunt la portor și provăzute cu un număr de serie și unul curent. Amortizarea se face prin sortare la finea lui Iunie a fiecărui an. Rescumpărarea șase luni după sortare cu valoarea nominală. Cupoanele au scadență semestrală la 1 Ian. și 1 Iulie a fiecărui an. Cursul variază de prezent între K 101—102;

cu 5% în piese de câte K 500, 1000 și 2000, amortizabile tot în 30 de ani. Sunt la portor. Amortizarea se face prin sortare de regulă la finea lui Septemvrie a fiecărui an. Rescumpărarea șase luni după sortare cu valoarea nominală. Cupoanele au scadență semestrală la 1 Aprilie și 1 Octomvrie. Cursul variază între K 101-50—102-50;

cu 4½% în piese de câte K 500, 1000 și 2000, amortizabile în 40 de ani. Amortizarea se face prin sortare la finea lui Iunie a fiecărui an. Până acum nu s'a făcut în aceste scrisuri fonciare nici o sortare, fiind emise abia de un an. E de notat că pe viitor nu se vor mai emite scrisuri de 5%, ci numai de 4½%. Rescumpărarea se va face șase luni după sortare cu valoarea nominală. Cupoanele au scadență semestrală la 1 Ian. și 1 Iulie. Cursul variază între K 101—102.

12. *Scrisurile fonciare ale cassei generale de păstrare, Sibiu.* au fost puse în circulație în cinci emisiuni:

cu 5% în piese de 100, 500 și 1000 fl. v. a., amortizabile în 31 de ani. Sunt la portor, dar se pot și vinula. Amortizarea se face prin sortare de regulă la 1 Oct. a fiecărui an și se rescumpără 6 luni după sortare cu valoarea nominală plus un premiu de 10%. Cupoanele au scadență semestrală la 1 Aprilie și 1 Octomvrie. Cursul lor variază de prezent între K 109—110;

cu 5% tot în fl. dar amortizabile în 40 de ani. Celelalte date ca la cele precedente cu singura deosebire că se rescumpără pe lângă valoarea nominală cu un premiu numai de 6%. Cupoanele au însă scadență la 1 Febr. și 1 Aug. Cursul variază de prezent între K 107—108;

cu 5% în fl. v. a. dar și în coroane, amortizabile tot în 40 de ani. Celelalte date ca la cele precedente cu deosebirea că se rescumpără fără premiu. Scadența cupoanelor la 1 Mai și 1 Nov.

cu 4½% în valori de K 200, 1000, 2000 și 10,000 amortizabile în 35 de ani. Celelalte date ca la cele din emisiunea primă. Cupoanele au scadență în 1 Martie și 1 Septemvrie. Cursul variază între K 101-50—102-50;

în fine

cu 4% tot în coroane în valori de K 200, 1000 și 5000 amortizabile în 50 de ani. Celelalte date ca la cele din emisiunea întâiu. Scadența cupoanelor e semestrală la 1 Aprilie și 1 Octomvrie. Cursul lor variază între K 98-50—99-50.

13. *Scrisurile fonciare ale institutului de credit fonciar, Sibiu.* Acest institut are în circulație scrisuri fonciare din emisiunea a V-a, a VI-a și a VII-ea și anume:

cu 5% în valori de 100, 500 și 1000 fl. v. a., amortizabile în 38 de ani. Sunt numai la portor. Sortarea se face de regulă odată pe an la finea lui Ianuarie și se rescumpără cu valoarea nominală patru luni după sortare. Scadența cupoanelor e semestrală la 1 Iunie și 1 Decemvrie. Cursul lor variază de prezent între K 102-50—103-50;

cu 4½% în valori de K 200, 500, 2000 și 5000, amortizabile în 40½ ani. Sunt la portor. Sortările se face de regulă odată pe an la finea lui Ianuarie și se rescumpără o lună după sortare cu valoarea nominală. Scadența cupoanelor este la 1 Martie și 1 Septemvrie. Cursul variază între K 101-25—101-75;

cu 4% în valori de K 100, 500, 1000, 5000 și 10,000 amortizabile însă în 50 de ani. Sortarea se va face odată pe an de

regulă la finea lui Decembrie. Până acum nu s'a făcut nici o sortare. S'au emis abia în 1903. Scadența cupoanelor este semestrală la 1 Mai și 1 Nov. Cursul variază între K 98'50—99'50.

14. *Scrisurile fonciare ale casei generale de păstrare din Brașov.* Sunt de două feluri. Unele cu 5%, în sume de K 100, 500 și 1000, amortizabile în 40 de ani. Sortarea se face în luna lui Decembrie a fiecărui an și se rescumpără cu valoarea nominală. Scadența cupoanelor este semestrală la 1 Aprilie și 1 Octombrie. Cursul de prezent variază între K 102'50—103'50. În timpul din urmă acest institut a făcut o a doua emisiune cu 4%, tot în coroane, amortizabile în 45 de ani. Cupoanele la acestea au scadență la 1 Mai și 1 Nov. Cursul variază între K 101—102.

(Va urma).

Băncile americane.

Abia credem să existe stat pe lume, în care instituțiunea băncilor să se fi dezvoltat în măsură atât de însemnată ca în Statele Unite, unde cu tot progresul uriaș ce s'a realizat în jumătatea a doua a secolului în toate direcțiunile și pe toate terenele, totuși instituțiunea băncilor a întrecut în dezvoltare pe toate celelalte instituțiuni publice și private de altă natură.

Principiu călăuzitor al băncilor americane a fost și este în parte și azi „decentralizarea“. Și în zilele noastre se înființează acolo mereu mulțime de bănci mari și mici, al căror temeiu însă nu-l formează principiul speculei, cum de multeori se întâmplă în alte părți, ci tendința de a contribui în măsură cât mai mare la satisfacerea trebuințelor creditului în întreprinderile și afacerile de tot felul. Vor fi și acolo, nu-i vorbă și bănci, cari urmăresc specula și cari au mai puține scrupule față de necesitățile adevărate ale vieții practice, dar acele bănci de regulă nu pot avea durată îndelungată. Americanii sunt foarte scrupuloși întru observarea corectității și culanței în afacerile de bancă, așa că ușor și curând întrerup legăturile cu acele bănci, cari nu observă aceste condițiuni.

Ca să ne putem face o idee despre dezvoltarea instituțiunei de bancă în America amintim, că până când în Statele-Unite de ex. în 1892 erau cu totul 9338 de bănci, unsprezece ani în urmă, adevărat în 1903 numărul lor s'a urcat la considerabila cifră de 16,648. Se observă deci într'un timp relativ foarte scurt un progres de aproape 50%. Această dezvoltare pare că și-a ajuns culmea, deoarece nu arareori, în timpul din urmă, se aud voci pentru centralizare.

În această mulțime de bănci a Statelor-Unite am putea face următoarele clasări: bănci naționale s'au bănci de emisiune propriu zise, bănci de stat, case de bancă private, s'au mai bine zis bancheri privați și bănci constituite în trusturi. Un raport mai precis între numărul acestor diverse categorii de bănci e greu de stabilit, căci ele s'au schimbat și transformat după vremuri și împrejurări. Astfel în 1884 au fost cu totul 2550 bănci naționale și 1022 bănci de stat. În decurs de optsprezece ani, numărul băncilor naționale a crescut la cifra de 4601, iar' al celor de stat la 5397, cu alte cuvinte cele dintâi arată o creștere de 82%, cele de al doilea de 428%. Astfel băncile de stat au întrecut cu mult în dezvoltarea lor pe băncile naționale. Singura deosebire mai marcantă între aceste două feluri de bănci este, că băncile naționale sunt concesionate de guvernul Statelor-Unite, iar' cele de stat de reprezentanțele politice ale singuraticilor state,

ce compun marea republică. Numărul băncilor private încă este neobicinuit de mare. Astfel în anul 1902 au fost cu totul nu mai puțin decât 4189 bănci private, dintre cari cele mai multe și mai mari în New-York, unde rezidează adevărații stăpâni ai pieței financiare universale. Aceste bănci întrețin legături de afaceri cu toate băncile mai de samă din lume. Ele se bucură de cea mai bună reputație la băncile de pe celelalte continente, la cari au de regulă credit deschis nelimitat. Și acest credit nu se bazează numai pe capitalurile cele mari ale băncilor americane, ori pe reputația șefilor lor, ci cu deosebire pe punctualitatea extraordinară de exactă cu care își regulează afacerile și-și îndeplinesc angajamentele luate. Pentru punctualitatea lor, aceste bănci mai bine preferă s'aducă și jertfe materiale de cât să-și știrbească câtuș de puțin din reputația lor devenită proverbială.

În categoriile băncilor americane, în rândul ultim am amintit băncile constituite în trusturi. Acestea multă vreme au lucrat în liniște și aproape pe neobservate până la 1880, când deodată începură să cuprindă teren. În 1880 existau cu totul numai 30 de astfel de societăți de bancă, dar de atunci numărul lor s'a urcat la optzeci. Azi capitalurile lor trec peste uriașa sumă de 2000 milioane de dolari, pe când în 1880 abia aveau un capital de 125 mil. dolari. Trusturile aceste au produs schimbări mari și neașteptate în mersul instituțiunei de bancă americane și anume prin aceea că și-au concentrat afacerile în New-York (unele și în Chicago), ceea ce a imitat, aproape inconștient, și celelalte bănci mari din America, așa că aproape toate capitalurile americane se concentrează în acest oraș. Mai mult. Băncile din provincă, nenumăratele bănci naționale au început în timpul din urmă să-și plaseze capitalurile lor disponibile tot numai în New-York, așa că de ex. numai în Septembrie 1902 s'a constatat că depunerile băncilor naționale la băncile din New-York au atins uriașa sumă de 414 mil. dolari.

Băncile americane nu-și prea bat mult capul cum să întrebuinteze și ce să facă cu capitalurile lor de afaceri. Uriașa circulațiune locală, de sine se înțelege, pretinde capitaluri enorme, pe lângă care se mai adaugă și comerțul de import și export cu lumea întreagă, ale cărui daraveri financiare le aranjază cei interesați, tot numai prin mijlocirea acestor bănci.

Am zis, că cu tot principiul de decentralizare de care au fost conduse băncile americane până acum, în timpul din urmă totuși se aud dese voci, cari pledează pentru ideea de centralizare. În urma acestora în ultimul deceniu s'au și întâmplat dese fuzionări și și concentrări. Astfel în 1901 au fuzionat 27 bănci naționale, dintre cari 21 în alte bănci de aceeași categorie, iar 6 în bănci de altă natură. În anul următor numărul băncilor cari au fuzionat s'a urcat la 46 și de atunci încoace fuzionările sunt la ordinea zilei. La băncile private această tendință de centralizare nu se observă. Rar de tot obvine cazul, că o bancă privată să fusioneze cu o alta.

În fine amintim ca un lucru particular, că o ramură însemnată a afacerilor băncilor americane o constituie considerabilele depozite ale străinilor ce trăiesc în America. Și e interesant că mai fiecare naționalitate străină își are banca respective băncile sale la cari să-și depună capitalurile și prin cari le trimite în patria sa.

—.....u.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 9 Iunie 1905.

Piața internă de bani a intrat dela ultimul nostru raport incoace într'un fel de stagnațiune; cererea este de tot minimală, iar numărul foarte abundant la băncile mari și aceasta cu deosebire în urma ofertelor mari ale pieței parisiene. Discontul privat s'a redus în Viena la $2\frac{5}{8}\%$ — $2\frac{11}{16}\%$; cambiile morilor budapestane s'au discontat cu $3\frac{1}{4}\%$; iar cambiile de port-foliu dela $3\frac{3}{4}\%$ în sus.

Abundența de bani este mare și durabilă și în Berlin, unde discontul variază între 2% — $2\frac{1}{4}\%$; la acelaș nivel se menține discontul privat în Londra, pe când în Paris s'a redus la $1\frac{1}{4}\%$.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Ministerul de agricultură ungar prezintă pe baza rapoartelor intrate dela referenții agricoli din țară până la 1 Iunie a. c. un expozeu mai lung asupra stării sămănăturilor și împregiurărilor agricole ale Ungariei. Din acest expozeu dăm în extras următoarele date mai principale:

La 25 Maiu a fost mai mult timp răcoros, cu vânt și ploaie, în multe locuri cu precipitațiuni bogate, indeosebi la șes. Din contră pământul a fost lipsit de umiditate dealungul Tisei, Murășului și Crișului, mai departe în regiunea așa numitului bazen al Alföldului, anume în diferite locuri ale comitatelor Szabolcs, Hajdu, Iasigia-Cumania-mare-Solnoc, Ciongrad, Bichiș, Cianad și Bihor, în părțile de pe lângă Murăș ale comitatului Torontal, mai departe în comitatele ardeleni, mai ales în comitatul Turda-Arieș și în o parte a comitatului Târnavă-mică. În regiunile numite abia a fost vreodată în decursul primăverii ploaie de ajuns. În aceste regiuni dezvoltarea vegetațiunii a fost mai anevoioasă și mai nefavorabilă decât în celelalte regiuni ale țării, în cari prospectele recoltei, pe lângă o bună dezvoltare pe viitor a sămănăturilor, sunt bune și multămitoare.

Timpul mai favorabil și mai cald ce s'a pornit la 26 Maiu a avut influință bună asupra sămănăturilor de toamnă, cari în urma multelor ploi căzuse; căci ele au început a se ridică, spicul a început a li-se formă și la unele a și înflori... chiar și în locurile unde până acum a fost lipsă de ploaie — dând acum ploi indeajuns — se poate aștepta o recoltă mijlocie și chiar bună mijlocie.

...Plantele de nutreț vor da o recoltă bună.

Viile și pomii au avut să sufere mult de seceta din anul trecut și de gerul din iarnă. În urma ace-

stora prospectele recoltei sunt foarte diferite, în singuratic locuri chiar mai slabe decât în anul precedent. Imprejurările agricole ale țării în asemănare cu situațiunea anului trecut, *atât referitor la spicoase cât și în general sunt în anul acesta satisfăcătoare.*

S'au semănat în acest an circa:

cu grâu	6.031,546 jug. cat.
„ săcară	1.979,351 „ „
„ orz	1.817,128 „ „
„ ovăs	1.787,809 „ „

Grâul de toamnă până acum e frumos, paiul e des și înalt iar spicul aproape mare. Înflorirea progresa bine și se speră că și formațiunea grăuntelui va lua un curs favorabil.

Cele circa 6.031,546 jug. cat. cultivate cu grâu vor da câte circa 6—7 măji metrice pro jugăr, în total 39—42 milioane măji metrice de grâu. În 42 comitate recolta va fi de 6·50—7 măji metrice pro jugăr. În 12 comitate va fi de 6—6·50 măji metrice pro jug. și în 10 comitate sub 6 măji pro jug. În cele din mijloc și din urmă se numără și 10 comitate cu populațiune românească.

Sămănăturile de primăvară se desvoltă în partea cea mai mare bine. Desvoltarea secării și indoiturilor este satisfăcătoare. Arealul cultivat cu săcară și indoituri (1.979,351 jug. cat.) va da circa 6—6·60 măji metrice pro jug. cat., în total circa 11·9—13 milioane măji metrice (în anul trecut 12 milioane măji metrice). În 52 comitate se speră de jug. 6—6·60 măji metrice, iar în 11 comitate sub 6 măji metrice.

Situațiunea *orzului de toamnă* este mijlocie. *Orzul de primăvară* însă se desvoltă excelent. Arealul de 1.817,128 jug. cultivat cu orz va da pro jug. circa 6·5—7 măji metrice, iar în total în țara iutreagă 11·8—12·8 milioane măji metrice (în anul trecut 10·87 mil.). În 24 comitate se va obține pro jug. 6·5—7, în 12 comitate 6—6·5 și în 9 comitate sub 6 măji metrice.

Ovăsul încă stă în partea cea mai mare foarte bine. Arealul de 1.787,809 jug. va da circa 11·55 mil. măji metrice (anul trecut 9·11 mil.). În 24 comitate recolta va fi de circa 6·46 măji metr. pro jug., în 35 comitate recolta va fi de 5—6·46 măji metr. pro jug., iar în 4 comitate sub 5 măji metrice.

Rapița, din care a ajuns numai puțină în primăvară, promite în general o recoltă slabă mijlocie.

Cucuruzul a răsărit bine aproape pretutindeni în țară și se desvoltă bine. El este mai slab în unele părți ale Ardealului și ici-colea dealungul Tisei, mai ales acolo unde a domnit seceta.

Ploile din urmă au influințat favorabil asupra dezvoltării *cortofilor*.

Legumile au rămas în multe locuri îndărăt din cauza secetei, și ele așteaptă ploaie.

Fasolea și alte păstăioase sunt în stare satisfăcătoare.

Curechiul, unde nu a dus lipsă de ploaie, se desvoaltă bine.

Meiul se samănă acum. Cel sămănat mai de timpuriu se desvoaltă bine.

Hemeiul de asemenea se desvoaltă bine.

Cânepa și inul s'au desvoltat bine cu puține excepțiuni, dar pentru desvoltarea ulterioară se cere ploaie.

Plantațiuni de tutun se mai fac și acum, cele mai multe însă s'au executat deja cu succes.

Desvoltarea *napilor de zahar și de nutreț* este satisfăcătoare. Stagnațiunea ce s'a arătat în urma secetei, mai ales în părțile ardelen, a încetat în urma ploilor aproape pretutindeni.

Dintre *plantele de nutreț artificial* trifoiul roșu a pierit în cele mai multe locuri în nord și în Ardeal. În celelalte părți ale țării cositul prim al trifoiului roșu și al luteinei a dat rezultate foarte diferite; rezultatul în partea cea mai mare este slab. Cositul de a doua oară promite în urma ploilor rezultat mai bun.

Măzăricea și cucuruzul de nutreț se desvoaltă bine.

Ierburile din livezi s'au îmbunătățit în urma ploilor pretutindeni și promit un rezultat satisfăcător. În singuratic regiuni ploaia este necesară, în altele văile sunt inecate de ploaie prea multă.

Pășunile imbie pretutindeni vitelor nutremânt satisfăcător. În unele locuri ele au trebuință de ploaie.

Situațiunea *viilor* s'a ameliorat în urma ploilor și este în prospect o recoltă mijlocie bună.

Recolta *poamelor* va fi satisfăcătoare numai în părțile ardelen; în toate celelalte regiuni ea va fi abia mijlocie în urma pagubelor cauzate de înghețurile din primăvară, de omide și de gândaci.

SUMAR.

Expoziția Băncilor. — Reforma școalelor comerciale. — Expoziția „Asociațiunii”. — Etalonul de discount. — Efectele publice. — Băncile americane. — Revista financiară: Situațiunea. — Agricultură: Situațiunea agricolă.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 7 Iunie 1905.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde	17-50	17-75
" " Tisa	" " " "	17-50	18-—
" " Pesta	" " " "	17-30	17-75
" " Alba-reg.	" " " "	17-30	17-75
" " Bacica	" " " "	17-10	17-70
Secară	" " " "	14-15	14-35
Orz	" " " "	13-90	14-80
Ovės	" " " "	13-10	14-20
Porumb	" " " "	15-55	15-85
Rapiță	" " " "	—	—
Untură de porc B.-Pesta	" " " "	141	—
Slănină (clisă)	" " " "	127	129

Bursa de București.

Cursul din 6 Iunie 1905.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	100 ¹ / ₄
" " 1892 5% <td>" " " "</td> <td>102¹/₂</td>	" " " "	102 ¹ / ₂
" " 274 mil. 4% <td>" " " "</td> <td>95</td>	" " " "	95
" " 1898 4% <td>" " " "</td> <td>91¹/₄</td>	" " " "	91 ¹ / ₄
Fonciare rurale 5% <td>" " " "</td> <td>104</td>	" " " "	104
" " 4% <td>" " " "</td> <td>95</td>	" " " "	95
Scris. fonc. urb. București 5% <td>" " " "</td> <td>98¹/₄</td>	" " " "	98 ¹ / ₄
" " Iași	" " " "	93 ¹ / ₄

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 7 Iunie 1905.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor	p. 100 K
4	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov.,	100-80	100-75
4-2	" " arg. Febr. Aug.	100-60	101-25
5	Losuri din 1860 à fl. 500— " 20% dare	160-70	162—
5	" " 1860 à fl. 100— " 20% "	194-50	198—
—	" " 1864 à fl. 100— "	296—	295—
	Datoria publică austriacă.		
1	Renta austr. aur., scut. de dare	119-95	120-25
4	" " Cor.	100-65	101-75
3 ¹ / ₂	" " de invest.	93-40	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	118-10	118-50
4	" " Cor. " " "	97-95	98-30
3 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " " "	89-25	89-65
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	224—	226—
4	" p. regul. Tisei sc. de dare	171-25	174—
4 ¹ / ₂	Oblig. de regaliu croat-slav.	102-65	102-50
3	Impr. p. regul. Porților de fier	83-50	83-75
4	Oblig. rurale croato-slavone	99-50	99-50
4	" " ungare	98-65	99—
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	280-50	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-60	99—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	104-30	—
4 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " " "	98-10	98-25
2	Oblig. " " sêrbesti à 100 fr.	112—	—
—	Oblig. " cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	143-50	—
—	Impr. bulgar 1889	118—	117—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
3	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-80	—
4	" " " " " " " " " " " "	313-50	—
4	Banca austro-ungară 50 ani	101-65	—
4	" " " " " " " " " " " "	—	102-40
4 ¹ / ₂	Banca com. ung. Pesta	101-05	101-25
4	" " " " " " " " " " " "	99-50	99-50
4 ¹ / ₂	Obl. com. " ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	108-55	108-75
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 ¹ / ₂ ani	100-50	101—
4	" " " " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	98-75	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	99-75	100—
3 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " " "	99-90	89-65
4 ¹ / ₂	Banca " hipotecară ungară	101-05	101-50
4	" " " " " " " " " " " "	101-10	99-25
4	" " " " " " " " " " " "	282—	141—
4 ⁰ / ₁₀	Cassa de păstrare regn. Pesta 50 ani	—	99-50
5	" „Albina”, Sibiiu	—	102-50
4 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " " "	—	102—
4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	102-50
5	" " " " " Brașov	—	103-50
4 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " " "	—	102—
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.	—	101-75
4	" " " " " " " " " " " "	—	99-50
	Lozuri.		
	Basilica, à fl. 5—	27-80	28—
	Credit, à fl. 100—	494—	498—
	Clary, à fl. 40— v. c.	166-25	—
	Buda, à fl. 40—	174-50	178—
	Pálffy, à fl. 40—	185—	184—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	59-75	61—
	" " ungară, à fl. 5—	38-60	40—
	Rudolf, à fl. 10—	68—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	226—	—
	Salzburg, à fl. 20—	81-50	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	550—	—
	Sanatorium Regina Elisabeta K 5—	—	14—
	" „Jó sziv”, à K. 4—	—	14—
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-37	11-40
	" c. reg.	11-34	11-33
	Napoleon'd'or (20 franci sau 8 fl. aur)	19-13	19-14
	20 Marce germ. aur	23-54	23-55
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54 ¹ / ₂
	Bilete germ. 100 M.	117-52	117-60
	" franc. 100 Fr.	—	95-70
	" ital. 100 Lire	95-60	95-75
	Ruble, bilete, 100	254—	—
	Lei românești, 100	—	95-25

Prețul per bucată

Drepturile, datorințele și responsabilitatea

==== membrilor din direcțiune ====

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea

==== comitetului de supraveghiere ====

de

Alfred Kormos,
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

==== traduceri autorizate de ====

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina“.

Se pot comanda la traducător în Sibiu sau la Librăria arhidiecezană din Sibiu, cea dintâi cu prețul de *K 3-*, iar cea din urmă cu prețul de *K 1.50*.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. *K 1-*, leg. *K 1.50*.

Anuarul Băncilor Române

Pe anii

1900 — 1901 — 1902 — 1903 — 1904 și 1905.

Prețul: câte *K 3-*.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu (Nagyszeben).

CURS COMPLET

DE

CORESPONDENȚA COMERCIALĂ

cu explicarea termenilor comerciali

de

I. C. Panțu,
profesor la școala superioară de comerț din Brașov.

Prețul *K 3.50*.

Se poate comanda la autor sau la tipografia

A. Murășianu în Brașov.

Au apărut

„BIBLIOTECA BĂNCILOR ROMÂNE“

Nr. 1.

Studii de contabilitate

(principiile fundamentale ale contabilității în partidă dublă)

de

Ioan I. Lăpădatu,

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

Se pot comanda dela administrația »Revistei Economice«, cea dintâi cu prețul de *50 fil.*, cea din urmă cu prețul de *K 1-*

Medalia de aur dela Expoziția științifică din București, 1903.

Enciclopedia Română
publicată din îndrumarea și sub auspiciile
ASOCIAȚIUNII
pentru
învățarea oamenilor și cultura poporului român
de **Dr. C. Diaconovich.**

Cu numeroase ilustrații și hărți.

3160 pag. 8° mare — 37.622 articole.

3 tomuri
legate luxos
K 80.-

33 fasc.
broșurate
K 70.-

Editura și tiparul
1904
W. Krafft, Sibiu.

Se comandă la
Biroul „Asociațiunii“ Sibiu, str. Morii Nr. 8.